



Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. IV. Ad transubstantiationem talem, qualem Ecclesia Catholica
agnoscit in Eucharistia, guinis Christi productio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

in substantiam Corporis, & totam substantiam vini in substantiam Sanguinis Christi.

Porro de hac conversione controvertitur inter Doctores Catholicos primo, an ad eam requiratur nova Christi productio, an vero sufficiat adductio. Secundo, utrum necessaria sit aliqua qualitas attractiva specierum, vel unio physica, formalis, aut effectiva Corporis & Sanguinis. Ad primam quaestionem respondeo & dico

CONCLUSIO IV.

Ad transubstantiationem talem, qualem Ecclesia Catholica agnoscit in Eucharistia, nequam requiritur nova Corporis & Sanguinis Christi productio.

Transubstantiatio definitur à Scoto 4. dist. 11. q. 1. n. 2. *Transitio totalis substantia in substantiam*. Transitio, inquam, totalis, scilicet secundum omnes partes, ut ibidem explicat, categorematice & syncategematice, sic quod nulla, quae fuit in termino à quo, maneat in termino ad quem; sed substantia tota & totalis collectivè quoad partes transeat in terminum ad quem.

In quo distinguitur à generatione substantiali, quae, secundum Aristotelem 1. de Generatione textu 10. & 24. est *Transmutatio totius in totum*; Quia (inquit Doctor supra) *illud totum ex partibus, quod fuit verè totum, scilicet per se unum, non manet; sed aliud totum succedit: non tamen qualibet pars succedit; quia materia manet communis, secundum ipsum*. Porro in transubstantiatione nulla pars substantiae manet communis.

Et propterea n. 10. sic concludit: *Dico ergo proprie loquendo, quod transubstantiatio non est mutatio*; utique, quia mutatio dicitur subjectum, quod mutatur, & formam ad quam mutatur. Item successione immediatam, ex natura rei informationis ad non informationem, & è contra: lato tamen modo dici potest mutatio seu versio à subjecto in subjectum. Vide textum, ubi Scotus latius, & more suo subtilius de hoc puncto discutit; & solvit argumenta in contrarium.

Paucula isthaec praemitto, ne quis existimet, eodem modo fore argumentandum de conversione Eucharistica supernaturali, atque de aliis naturalibus, ligni v. g. in ignem, & similibus. Certè in his manet semper aliquid subjectum commune, & terminus ad quem habet naturalem connexionem cum desitione termini à quo; neque supponitur communiter existere, quando in ipsum fit conversio; exempli gratia, quando materia prima mutatur à forma ligni ad formam ignis. Equidem in transubstantiatione panis in

Corpus Christi neque manet subjectum commune, neque terminus ad quem habet naturalem connexionem cum desitione termini à quo; & supponitur existere, quando in eum fit conversio.

Igitur necessariò dicendum est, vel transubstantiationem hanc non esse verè & propriè conversionem (quo nomine tamen Florentinum in Decreto Eugenii eam appellat dicens: *Nam ipsorum verborum virtute substantia panis in Corpus Christi, & substantia vini in Sanguinem convertuntur*, similiter Tridentinum sess. 13. cap. 4. & can. 2. supra allegatis) vel ad veram conversionem sufficere, quòd una forma (id est, altera pars compositi naturalis, vel etiam totalis substantia) live jam existat, sive non, succedat in locum alterius; idque sub aliquo communi, sive sit propriè dictum subjectum, sive non; dummodò forma succedens quoquo modo suppleat officium formae desinentis; & ideo haec desinat, quia illa succedit, & è converso; vel propter naturalem connexionem, aut saltem ex dispositione agentis superioris, id est, propter connexionem moralem.

Notandum quoque, in qualibet conversione esse duplicem terminum à quo, & ad quem, formalem utique, & totalem; v. g. in conversione ligni in ignem, terminus totalis à quo, est lignum; terminus formalis, forma ligni; terminus porro ad quem totalis, ignis; terminus formalis, forma ignis. Et impræsentiarum, terminus à quo totalis est substantia panis cum accidentibus, terminus formalis, sola substantia panis; terminus ad quem totalis, Corpus Christi cum accidentibus; terminus formalis, ipsum dumtaxat Corpus Christi.

Advertit præterea Card. Lugo disp. 7. n. 10. ad hoc, ut lignum dicatur converti in ignem, requiri destructionem ligni, non destructionem formae ligni: at verò ad hoc, ut non solum dicatur lignum converti in ignem; sed etiam forma ligni, in formam ignis, requiritur etiam desitio ipsius formae ligni. Prima pars probatur; quia homo dicitur converti in cadaver, cum tamen forma hominis non simpliciter desinat esse. Secunda pars constat; quia illud quod dicitur converti in aliud, eo ipso dicitur desinere in aliud: ergo ut de ipso termino formali dicatur verè, quòd convertitur in alium terminum formalem, requiritur desitio ipsius termini formalis. Ex quo fit, quòd non dicatur forma hominis conversa in formam cadaveris, quia nimirum forma hominis non destruitur.

Sed quaestio est de voce: & sanè ex hypothesis quòd detur forma cadaveris (quam Scotista meritò negant) quidni anima rationalis rectè dicatur in eam desinere? Etenim desinit informare corpus ex vi informationis formae cadaveris, quòd apparet sufficere, ut dicatur in eam desinere, licet simpliciter maneat.

ut ex Florentino & Tridentino potest colligi.

YOO. In qualibet conversione est duplex terminus.

Quid requiratur ut forma ligni dicatur converti in formam ignis? Lugo.

IOI.

Vertical marginal notes on the left edge of the page, including fragments like '96. Quae de...', '97. Item...', and '98. Paucula...'.

Neque alicujus momenti est confirmatio Eminentissimi nu. 12. ex modo loquendi Sanctorum Patrum, qui (ut ait) contra Eutychem indè probant, naturam Divinam non potuisse converti in naturam humanam vel aliam naturam; quia scilicet natura Divina non potest desinere esse.

Deitas non potest converti in creaturam.

102. Probatio Scoti.

Disparitas siquidem manifesta est: quippe natura Divina, utpote omnibus rebus creatis intimè præsens, nequit ullatenus vel secundùm substantiam, vel secundùm præsentiam desinere.

Audio Scotum 4. dist. 11. qu. 2. nu. 3. De primo (scilicet an Deitas possit converti in creaturam) dico quòd non: . . . quia nihil potest converti, nec ut terminus à quo, nec ut terminus ad quem, nisi cuius esse, & non esse totaliter subest virtutis convertentis: nihil autem intrinsecum Dei subest potentia Divina, quia illa potentia non respicit pro obiecto, nisi possibile: sed quicquid est Deo intrinsecum, est necesse esse. Hæc ille de non conversione Deitatis in creaturam.

Quodlibet creatum potest converti in quodlibet.

Scoti.

Porro de conversione unius creaturæ in aliam, illicò atexit: De secundo dico quòd quodlibet potest converti in quodlibet. . . . quia utrumque extremum in creaturis subest potentia Divina, & quantum ad totale esse, & quantum ad totale non esse. Addo ego; & quantum ad substantiam, & quantum ad præsentiam. Igitur puto, quòd non incongruè posset dici panem converti in Corpus Christi, etsi substantia panis alibi conservaretur; secus si simul cum Corpore Christi sub iisdem speciebus: quantumvis statim post annihilaretur. Ratio; quia hic nulla successio unius substantiæ ad desinonem alterius sub eodem aliquo communi.

103.

Non requiritur ut terminus formalis ad quem de novo incipiat habere esse.

Luge.

Ceterùm, quicquid sit de desinone terminii à quo, etiam secundùm Cardinalem suprà n. 15. non eodem modo requiritur inceptio terminii formalis ad quem. Ratio discriminis: quia terminus à quo denominatur conversus, & per consequens desinens in aliam; terminus porro ad quem solum appellatur per conversionem succedens termino à quo, ad quod non est necesse, ut de novo incipiat habere esse; sed ad summam, quòd incipiat esse in illo munere, in quo succedit termino à quo: v. g. in casu proposito, Corpus Christi incipiat esse sub iisdem speciebus, sub quibus antea fuit substantia panis, si non phisicè, saltem moraliter eas sustentans, Deo intuitu Consecrationis (per novam, sive per veterem actionem, ad quam specialiter influat, supplens defectum subjecti) species conservante.

Terminus ad quem totalis debet incipere esse.

104.

Ex quo patet saltem terminum ad quem totalem debere incipere esse; in exemplo, compositam ex speciebus & Corpore Christi; phisicum sit, vel morale, propriè, vel impropriè dictum, adhuc non disputo; sed accedo ad probationem Conclusionis, que est huiusmodi.

Philosophi atque Theologi pro communi axiomate recipiunt: Frustra fit per plura, quòd aque commode fieri potest per pauciora; atqui sine

nova Corporis & Sanguinis productione commodissimè intelligitur transubstantiatio sacramentalis: ergo illa non requiritur. Minor, quæ sola controvertitur, probatur: quia actio, quæ Corpus & Sanguis conservantur in celo, sufficientissima est ut conserventur in pluribus locis, prout patens est in anima, Angelo &c. quæ ita conservantur in pluribus locis continuis: quidnè etiam possent conservari in discontinuis? Repugnantiam ostende, si potes.

Ad transubstantiationem non requiritur nova Corporis & Sanguinis productio.

Certè, in sententia Scoti & plurium aliorum naturaliter saltem repugnat idem simul producti à pluribus causis totalibus; adeoque etiam pluribus productionibus totalibus ab eadem causa; quandoquidem una exhaustat totam capacitatem seu indigentiam naturalem effectus: non sunt autem multiplicanda miracula sine necessitate. Vel si hoc non placet, saltem secunda actio seu reproductio redandaret. Porro Deus & natura nihil faciunt frustra.

vel quia saltem natura saltem repugnat.

Atque ut non redundaret, & foret naturaliter possibilis, adhuc erit insufficientis, & per accidens se habebit ad formalem rationem transubstantiationis. Primum ostendo; quia eadem actio posset poni, & tamen nulla esset conversio, Corpore scilicet Christi non succedente in locum panis. Reproducatur Corpus Christi, & succedat, quis non videt formalem rationem conversionis consistere in actione, quæ succedit, minime autem in illa quæ reproductur?

105. vel quia actio se habebit ad formalem rationem conversionis.

Profectò liquet, dari posse conversionem substantialem, in qua manente eodem subjecto communi, non sit necesse reproduci terminum formalem ad quem: imò datur quotidie. Et quæ illa? Conversio alimenti in substantiam hominis: neque enim requiritur ut anima de novo producat; sed abundè satis est, quòd uniatur materiæ alimenti, formæ alimenti desinente; sic quippe habetur positio unius substantiæ ex vi desinonis alterius sub aliquo communi.

Potesse autem conversionem substantialem, in qua manente eodem subjecto communi, non sit necesse reproduci terminum formalem ad quem: imò datur quotidie. Et quæ illa? Conversio alimenti in substantiam hominis: neque enim requiritur ut anima de novo producat; sed abundè satis est, quòd uniatur materiæ alimenti, formæ alimenti desinente; sic quippe habetur positio unius substantiæ ex vi desinonis alterius sub aliquo communi.

Simile cernitur in resuscitatione Lazari, quæ fuit regeneratio substantialis (fortè etiam conversio, si scilicet fuerit forma substantialis præexistens expulsa, uti dicunt, qui statuant formam cadaveris) & tamen non fuit producta anima, sed tantum unita subjecto. Unde quando productio animæ concurrat, per accidens est ad formalem rationem conversionis aut generationis: non enim minus esset substantialis conversio ligni in ignem, quando forma ignis prius producta solum uniretur materiæ ligni, quam dum simul etiam produceretur.

& resuscitatio Lazari.

Itaque appellatur conversio aliqua substantialis, vel accidentalis, non à termino, qui producit, sed ab illo, qui introducitur; adeò ut omnis illa sit substantialis, cujus terminus formalis à quo, & ad quem est substantia, qualiscumque, aut quiscumque sit terminus productus.

106. Conversio vocatur substantialis, si à termino non qui introducitur.

Nonne dicitur aliqua actio translocatio, quamvis locus non producat, sed solum præsentia localis, sive Ubi? Nonne dicitur augmentatio

Probatur à simili.

ratio quantitativa, tamen si sola unio quantitatibus produceretur? Similiter si alia materia succederet sub eadem forma, nuncuparetur transmaterializatio, & tamen materia non produceretur de novo.

Quidni ergo transformatio dici possit successio alterius formae sub eadem materia, quantumvis in alio subiecto antea existierit? Et per consequens transubstantiatio, aut conversio substantialis, successio alterius substantiae sub eodem aliquo communi, quamquam alibi existat, & solum de novo producat unio, aut praesentialitas?

Certe nulla est ratio, quare non esset vera conversio hominis calidi in frigidum, licet frigus prius in alio subiecto existisset, dummodo non poneretur in homine, & expelleret calorem.

Igitur non debet attendi terminus, qui producit, sed qui introducitur; ab hoc quippe significatur conversio, & non ab illo. Fateor conversio est aliqua productio; sed non semper ejusdem termini, qui denominatur a conversione terminus succedens: sed interdum unum denominat productum; alterum vero succedentem.

Et verò de termino productio intelligi debet, quod supra allegavimus ex Scoto dist. 11. q. 4. n. 15. *Potesse ergo dici, quod conversio ista (sacramentalis) est sicut substantia in substantiam, non quantum ad esse substantia simpliciter, sed quantum ad hoc esse, ut sicut corpus ut hic, succedit panis ut hic: ita panis ut hic, convertitur in corpus ut hic: & illa mutationes, licet sint inter substantias, tamen non sunt inter substantias ut inter terminos: termini enim sunt tantummodo praesentialitas, & non praesentialitas, quae possunt reduci ad genus Vbi.*

Agit hic Doctor non de ipsa formali transubstantiatione, utpote quae unica est, & quam eadem distinctione q. 1. n. 10. negat esse proprie mutationem; sed de mutationibus concomitantibus, earumque terminis. Sunt autem duae, una positiva, quae Corpus Christi mutatur a non esse hic ad esse hic; altera verò negativa, quae substantia panis transit ab esse hic ad non esse hic; & utraque, ut patet, licet sit inter substantias, quatenus Corpus Christi succedit in locum panis, ad quam successionem deservit, non tamen inter substantias, ut inter terminos formales & productos; sed inter praesentialitatem, quae producit per acquisitivam mutationem, & non praesentialitatem ut est terminus deperditivae.

Sicut ergo, concludit Scotus supra, *mutatione positiva non acquiritur simpliciter esse corpori, sed tantum esse hic; ita mutatione deperditiva correspondente, quam includit conversio ista, in quantum ista conversio est transubstantiatio translativa, non autem productiva, ista, inquam, non deperdit panis esse simpliciter; sed hic esse.*

Quibus verbis expressè distinguit inter conversionem, & mutationem deperditivam.

Quam includit, inquit, conversio ista: eandemque appellat Transubstantiationem translativam, in qua & ponitur Transubstantiatio ut determinabile, & Translativa per modum determinantis, consequentis, aut concomitantis, quo distinguitur a Productiva, quae est inter terminos quoad esse simpliciter, & non solum quoad esse determinatum, id est, quoad esse substantiale, quod primo producit, & absolute deperdit, & non solum quoad esse substantiale physicum & reale, quod hic incipit, & ibi desinit.

Ceterum utramque transubstantiationem consistere inter terminos positivos, qui sunt substantiae, disertissime docet Scotus supra q. 3. n. 23. ibi: *Potesse dici, quod transubstantiatio (hoc scilicet quod sit inter terminos positivos, qui sunt substantiae) potest poni duobus modis intelligi. Vno modo quod sit ad substantiam, ut per ipsam accipientem esse. Alio modo ut sit ad substantiam, ut per ipsam accipientem esse hic. Prima potest dici productiva sui termini ad quem: secunda adductiva, quia per ipsam adducitur terminus, ut sit hic. Et sub aliis verbis, potest esse, vel ad entitatem sui termini, vel ad praesentialitatem eius alicubi.*

Sanè tamen si voluisset, non potuisset Doctor clarioribus verbis exprimere, omnem profus transubstantiationem esse inter terminos positivos, qui sunt substantiae: Hoc, inquit, scilicet, id est, tamquam indubitato praesupposito, quod sit inter terminos positivos, qui sunt substantiae.

Ergo transubstantiatio sacramentalis, occasione cujus Scotus haec pertractat, & latius discutit, ex mente ipsius consistit inter duas substantias, panem scilicet, & Corpus Christi: sic tamen quod Corpus Christi per eam de novo non producat. Unde illic subjungit verbis praescriptis: *Transubstantiatio primo modo non potest esse ad substantiam, quae praesens: quia non videtur posse poni in substantiam manentem secundum esse suum antiquum.*

Quæris à me, an ergo per hujusmodi transubstantiationem nihil de novo producat? Respondeo nihil planè, præcisè per ipsam formalem, & præcisam rationem transubstantiationis: at verò per mutationem, quae in ipsa includitur, de novo causatur praesentialitas Corporis Christi sub speciebus: *Sed secundo, inquit, modo bene potest esse transubstantiatio in praesens, quia potest fieri de novo praesens hic, ubi fuit terminus a quo, manens tamen ubi erat prius.*

Et si objiciatur, quod ista secunda non est transubstantiatio, quia terminus ejus non est substantia ut substantia, sed est ista praesentia, quae accidit substantiae: sola enim illa acquiritur per istam actionem. Respondet Doctor: *Substantia est terminus ipsius transubstantiationis. . . . quia ipsa substantia succedit substantiae: non tamen habet esse substantiale novum, sed tantum praesentiam novam.*

Duplex est transubstantiatio secundum Scotum; una translativa, altera productiva.

109. Utraque consistit inter terminos positivos, qui sunt substantiae: Scotus.

adeoque transubstantiatio sacramentalis est ex mente est inter duas substantias.

110. Per ipsam formaliter nihil de novo producit.

sed per mutationem in ipsa inclusam producit praesentialitatem.

Objectio. Solvitur. Scotus.

Alia ob-
jectio.

Præterea objicit sibi ipsi Scotus: tunc erit terminus ad quem per transubstantiationem aliquid, ubi prius non fuit. Respondet: Quod transubstantiatio primo modo dicta non facit terminum ad quem esse, ubi non præfuit sed transubstantiatio secundo modo dicta includit mutationem quandam ad simplicem præsentiam circa terminum ad quem, & ratione istius bene potest terminus ad quem esse per illam, ubi non præfuit.

111.
Tertia ob-
jectio.

Objicit tertio: tunc quot essent hic præsentia, tot essent præsentia, & per consequens tot conversiones: multa autem sunt in Christo, quorum quodlibet est hic præsens: ergo sunt multæ conversiones. Et hanc objectionem optime solvit dicens: Quod non est ibi nisi unicum primo præsens, scilicet illud, quod est primam signatum huius signi. Alia autem præsentia, vel sunt partes ipsius, vel concomitantia ipsum: conversio ergo est unica, quia unus substantia panis, prius presentis istis speciebus, in unum corpus, ut præsens eisdem.

Solvitur.
Scotus.

Ex quibus omnibus perspicue manifestatur, quæ fuerit mens Doctoris nostri circa præsentem Conclusionem, pro qua communiter à Scotistis citatur, paucis quibusdam, ex Quodl. 10. cum interpretantibus in favorem productivæ transubstantiationis, sed immerito, ut bene notat Scholium præfixum nu. 22. hujus dist. & quæstionis.

112.
Per solam
actionem
additivam
facillime
explicatur
mysterium
conversionis
intra
mentalis.
Vaquez.

Fallor, vel Scotus unus ex antiquis istis Scholasticis est, qui mysterium conversionis teste Vasquezio hic disp. 181. cap. 1. nu. 1. ita explicavit, ut rudibus etiam & ignavis ad intelligendum facile redderetur. Quippe quid facilius, quam concipere panem declinare esse hic, & Corpus Christi incipere esse hic? Quo tamen non contenti aliqui Recentiores, audito nomine transubstantiationis, ait Vasquez supra, tanta inter ipsos de natura illius exorta fuit controversia, ut quod magis se ab ea extricare conati fuerint, eò majoribus difficultatibus seipsum implicaverint.

Ex quo etiam effectum est, ut mysterium fidei nostræ, non modò difficile ad explicandum & intelligendum ab eis redditum fuerit; sed etiam Adversariorum nostrorum argutiis & cavillationibus illud magis exposuerint: cum aliàs si sincere & planè explicaretur, fugitæ parvulorum plagæ Hæreticorum effecta fuissent.

113.
Nova pro-
ductio fan-
dita non
est in au-
thoritate
aut ratio-
ne;

Foris ergo cum nova tua productione, quæ neque in auctoritate, neque in ratione ullam habet fundamentum. Quid miraris? Nam profecto ut exordiar ab auctoritate Sanctorum Patrum, ac Conciliorum, non est verosimile Patres, vel Concilia unquam somniasse de reproductione Corporis Christi, quæ à paucis annis incepta est doceri; solum solliciti fuerunt, ut congruis verbis hominibus persuaderent realem & substantialem existentiam Corporis Christi sub speciebus, parum curantes apices philoso-

quia Sancti
Patres illos
apices phi-
losophicos
parum cu-
rarunt;

phicos, quibus magis obscuratur, quam elucidatur hoc mysterium.

Unde indubitanter plurimæ locutiones, si elliptice intelligantur in omni rigore & proprietate verborum, haudquaquam subsistunt; nempe illæ omnes, quibus dicitur, panem fieri Corpus Christi, vinum fieri Sanguinem, quæ frequentissimæ sunt apud Sanctos Patres, & habentur etiam in hymno Festi Corporis Christi ibi: Verbum caro panem verum, verbo carnem effici, sitq; Sanguis Christi merum.

Ratio est, quia quando fieri prædicatur terminum adiacens, tunc, inquit Scotus 4. dist. 11. q. 5. n. 1. denotat subiectum fieri secundum formam prædicati: sed panis pro nulla temporis differentia sit secundum formam prædicati, scilicet Corporis, nec è converso.

Probat à simili per oppositum: Ideo enim hæc est vera: Homo fit albus, quia hic homo fit sub forma albedinis: & per oppositum hæc est impossibilis: Homo fit alius, & hoc loquendo strictè de virtute sermonis: sic videtur esse in proposito. Pide ergo exponenda sunt hujusmodi dicta, ut solum significant transitum unius in aliud.

Sicut & illa propositio, quæ reperitur apud Divum Ambrosium lib. 4. de Sacramentis c. 4. Vbi accesserit Consecratio, de pane fit caro Christi. Nam illa particula, De, in rigore significat consubstantialitatem, seu quòd uterque terminus habeat aliquam substantiam communem.

Et fortè idem significat ly Ex, ut videtur indicare Scotus supra nu. 2. ubi docet primò: Accipiendo utramque extremum, panem scilicet & Corpus, in verbo, non oportet alterum de altero prædicari. Si ergo vera debet esse prædicatio, oportet alterum eorum in obliquo accipere denotando ordinem extremi ad extremum, & hoc potest esse dupliciter: vel cum hac præpositione, Ex, vel, De, addendo ad terminum à quo, sicut dicit Philosophus 2. Metaphysica cap. 3. Quòd ex mane fit meridies, & non è converso, & hoc modo potest concedi, quòd ex pane, vel, de pane fit Corpus Christi. Alio modo addendo termino ad quem hæc præpositionem, In, quæ denotat ipsum esse terminum ad quem, hoc modo: Panis transit in Corpus Christi.

Et si quæras, quæ sit magis propria ex illis duabus locutionibus; audi quod sequitur: Et omnes, inquit, alie locutiones de virtute sermonis ad aliquam istarum reducuntur: sed secunda est magis propria: quia non denotat aliquid commune manere, sicut aliquo modo denotat ista præpositio, Ex, secundum modum proprium accipiendi, Ex, non enim ex opposito fit oppositum, nisi quia ex subiecto communi utrique secundum Philosophum I. Physicorum, I. de Generatione, & II. Metaphysica. Hæc Scotus.

Qui ibidem n. 1. respondet hanc conversionem non verè signari per verbum, Essendi, neque verbum, Possè, vel, Possibile. ut si dicas; Panis est, vel, potest esse Corpus Christi, fait, vel, erit. Ratio est: Quia esse notat unionem extremorum essentialium, vel accidentalem pro illo tempore, quod assignat:

si elliptice
multa illa-
rum locu-
tiones non
subsistunt

114.

Quid signi-
ficet ly De
ibi: De pan-
e fit caro Chri-
sti.

115.
Quid ly Ex
ibi: Ex pane
fit caro Chri-
sti.

Magis pro-
pria dicitur
De, quia
quàm Ex
quia Ex con-
tra panem
Christi
Scotus.

116.
Hæc con-
versio non
rectè signi-
ficatur per
verbum
Essendi.
Pote-
st esse
Pote-
st esse

affignat: sed pro nulla temporis differentia habent
hac extrema unionem essentialem, nec accidentalem,
sed pro omni instanti, vel disparationem, puta quando
extrema uni eam positiva: vel maiorem repugnan-
tiam, soluet exitu ad non ens pro illo instanti, pro
quo unum est, & aliud non est.

Et tamen ita loquitur Divus Ambrosius
lib. 4. de Sacramentis cap. 4. ibi: Quomodo po-
tess, qui panis est, Corpus esse Christi? Consecra-
tione. Similiter Berengarius in sua confessione,
que habetur de Consecratione dist. 2. cap. 42.
ibi: scilicet panem & vinum, que in altari po-
nuntur, post Consecrationem non solum Sacramen-
tum, sed etiam verum Corpus & Sanguinem Domini
nostri Iesu Christi esse. Sensus igitur istarum &
similium propositionum est: panis transit, seu
convertitur, vel est conversus in Corpus, & vinum
in Sanguinem Christi.

Monet quoque Doctor supra nu. 2. cavend-
am esse, & bono sensu explicandam hanc pro-
positionem: Panis mutatur in Corpus; Quia, in-
quit, non est hic mutatio, ut dictum est in 1. quest.
Istus distinctio; transire autem, seu veriti, ab-
strahit a ratione mutationis, quia ponunt habitu-
dinem termini ad terminum, non importando subie-
ctum commune manere.

Rogas, quare ergo Patres utantur huius-
modi modis loquendi? Resp. quia licet in
presenti non maneat commune subiectum, man-
ent tamen accidentia communia utrique sub-
stantie, sub quibus sibi mutuo succedunt cum
dependentia.

Ex quibus omnibus facile cognoscitur, quam
debile sit fundamentum, quod desumitur pro
nova productione ex locutionibus Sanctorum
Patrum, cum plurimae earum, etiam ex con-
fessione Adversariorum, accipiendae sint in
sensu minus proprio; aliae autem aperte fatentur
& dilucide ex ipsis verbis demonstrant se non
agere de productione Corporis Christi simpli-
citer, sed de productione secundum esse sacra-
mentale, seu de conversione panis in Corpus
Christi, id est, de composito tali quali ex spe-
ciebus, & Corpore Christi, quod absque dubio
de novo fit, producitur, & creatur.

Et dato, quod aliqua invenirentur, quibus
simpliciter diceretur; Corpus Christi creari,
vel fieri Consecratione; quid vetat eas intelligi
de productione conservativa? Quia imò ta-
meti adderetur *ly De novo*, adhuc commodum
paterentur sensum, videlicet Corpus Christi
Consecratione fieri, seu creari de novo vir-
tualiter vel aequivalenter, hoc est, ex vi Con-
secrationis ita conservari sub speciebus, ut si
antea non existeret, de novo fieret, aut crea-
retur.

Quod attinet ad auctoritatem Conciliorum,
ipsum Concilium Tridentinum, quod maxime
posset videri contrarium nostrae doctrinae; asse-
rens sess. 13. cap. 4. veram conversionem panis
in Corpus Christi, & vini in Sanguinem, ne

reliqueret mentes fidelium vagari in incertum,
dubias plane & perplexas, in quo consisteret illa
conversio, can. 2. definit in Sacrosancto Eu-
charistiae Sacramento non remanere substan-
tiam panis & vini, una cum Corpore, & San-
guine Domini nostri Iesu Christi, sed dum-
taxat species panis & vini. Exscribo ejus ver-
ba: Si quis dixerit in Sacrosancto Eucharistia Sa-
cramento remanere substantiam panis & vini, una
cum Corpore & Sanguine Domini nostri Iesu Christi;
negaveritque mirabilem illam & singularem conver-
sionem totius substantiae panis in Corpus, & totius
substantiae vini in Sanguinem, manentibus dumtaxat
speciebus panis & vini, quam quidem conversionem
Catholica Ecclesia apostolicissime Transubstantiationem ap-
pellat; anathema sit. Ac si diceret: haec con-
versio & transubstantiatio nihil aliud est, quam
desitio totius substantiae panis & vini, manen-
tibus speciebus, & collocatio, sive realis exis-
tentia Corporis & Sanguinis Christi sub ill-
dem.

Neque aliud requirunt verba Christi: Hoc
est Corpus meum, Hic est Sanguis meus, sive spe-
cies veritatem eorum speculativam, sive pra-
cticam. Enimvero *ly Est* non significat pro-
ductionem, aut reproductionem; sed, ut diximus
seotione praecedenti conclus. 5. identita-
tatem inter subiectum demonstratum per *ly*
Hoc, & praedicatum *Corpus*. Itaque supponit
existentiam, non necessario causat.

Contra primò: illa verba possent de novo
producere Corpus Christi, si non esset; ergo
de facto producant. Resp. Negando Confe-
quentiam; quia iam ad veritatem eorum hoc
non requiritur, sicut tunc requireretur: porro
vini non habent nisi necessariam ad sui verita-
tem.

Quemadmodum haec propositio: *Petrus est*
albus, si esset practica, posset producere suum
subiectum in eventum, quo non praexistere, &
tamen sola albedo est significatum formale:
ergo in proposito, tamen in aliquo casu verba
Consecrationis habent virtutem producendi
Corpus Christi, non ideo tamen ratio Corpo-
ris est significatum formale, sed sola realis exis-
tentia sub speciebus, ad quam per accidens est,
quod ratio Corporis antecedenter existat, vel
de novo producat.

Sane haec enuntiatio: *Consilium Lovaniensis sit*
Petrus, dicta à Principe, vel populo Petrum
Consulem instituente, est verissima, licet Prin-
ceps vel populus Petrum de novo non produ-
cat, satis est, si faciat Consulem. Sufficiet ergo
etiam hic, quod illa verba faciant Corpus
Christi contineri sub speciebus, nihil enim
aliud significant. Et quamvis forte à parte rei
illae propositiones haberent alium sensum; ta-
men in communi acceptione hominum gene-
rant conceptum iam explicatum.

Contra secundò: verba non supponunt
Corpus Christi existens. Nego; quippe prin-
cipium

neque ver-
ba Christi:
Hoc est Cor-
pus meum.

120.
Quam-
quam illa
verba de
novo pro-
ducerent
Corpus
Christi, si
non esset
productum.

Modò au-
tem sola
realis exis-
tentia sub
speciebus
est signifi-
catum for-
male;

ostenditur
exemplis

121.
Obiectis
solitur.

quam operentur, significant; non aliud quam corpus: ergo illud, quod Christus de facto habet, vel ultimò habuit, supposito quòd jam amplius non haberet.

122. **Q**uare potius Christus in Cana Galilæe produxerit novum vinum, quam in Eucharistia producat de novo suum Corpus.

Resp. primò hoc individuum vinum, in quod aqua fuit conversa, non necessariò supponebatur antea productum, sicuti bene Corpus Christi, in quod de facto convertitur substantia panis per verba Consecrationis.

Respondeo secundò, ideo Christum noluisse adducere vinum præexistens, ne videretur magis præstigiis Dæmonis, quam miraculum ad manifestandam suam omnipotentiam. Ad quid enim curasset hydrias aquâ impleri, si illa statim fuisset transferenda & vinum adducendum? Poterat certè vinum de novo creare, vel adducere sine illa infusione. Voluit ergo per miraculum in materiam aquâ inducere formam vini.

Sed ad quid de novo produceret suum Corpus? An ut ostenderet suam omnipotentiam? Herculè nimis eam manifestat conservando Corpus suum (quod localiter in cælo existit) eadem actione, sed novo titulo (utique ad destinationem substantiæ panis) sub speciebus sacramentalibus, ut propterea minimè fuerit necessaria nova productio, quam ratio naturalis, si non impossibile, saltem probat inutilem & superfluum ad præsens mysterium, id est, ad transubstantiationem.

Quod ut clariùs appareat, pono sequentem Conclusionem, in qua magis specifico actionem illam, per quam Corpus Christi collocatur sub speciebus sacramentalibus, & respondeo cæteris argumentis Adversariorum ex ratione desumptis.

CONCLUSIO V.

Ad transubstantiationem sufficit adductio, id est, productio præsentia.

123. **S**uppono præsentiam Christi in Sacramento non esse circumscriptivam. Ita communiter Doctores. Etenim ad præsentiam circumscriptivam requiritur, ut diversæ partes loci respondeant diversis partibus loci; sive ut corpus quantum sit in loco, non solum retentâ quantitate, sed etiam modo quantitativo, id est cum actuali extensione partium in ordine ad locum. Planum autem est id non competere Corpori Christi in Eucharistia.

Suppono iterum, neque propriè esse defini-

tivam, utpote quæ in rigore solum convenit rebus spiritualibus, sive non quantum: porro Corpus Christi communi calculo retinet suam quantitatem in Sacramento, quod ita explicat Scotus 4. dist. 10. q. 1. n. 14. Dico ergo aliter, quòd positio, quæ est differentia quantitatis (id est, passio) necessariò mest quanto continuo permanens. & istam oportet salvari in proposito, scilicet quæ dicit ordinem partium in toto. Non est enim bene intelligibile, aliquid esse quantum dimensionatum, quin sit signare in toto ordinem huius partis ad illam secundum quantitatem, vel positionem interiacentem: positio autem, quæ ponitur predicamentum à quibusdam, aliud addit. Præsupposito enim ordine partium in toto, positio dicit ultra hoc ordinem partium ad locum, sive ad partes loci, vel locatis, hoc est dictu, quod partes coextendantur partibus loci, sicut totum dicitur primò commensurari toti loco, in quo habet ubi, ita quod positio predicamentum præsupponit positionem differentiam quantitatis, & significat ubi, scilicet circumscriptivum.

Et si quæras, quid sit modus quantitativus? Respondet: Per modum autem quantitativum sive dimensionem, quocumque modo nominetur, non intelligo nisi positionem dicitam secundò: id est, extensionem actualem partium in ordine ad locum.

Hanc autem posse per Deum separari ab extensione partium in toto, prout de facto contingit in Eucharistia, probat ibidem Doctor noster n. 15. hoc argumento: Quocumque natura contingenter respicit quamlibet formam alicuius generis simpliciter, se habet contingenter ad totum genus. Ad majorem verò claritatem & intellectum illius termini simpliciter, addit: Intellego enim simpliciter, quasi non est necessariò ex causa intrinseca.

Rogas, quæ sit illa causa intrinseca? Respondeo primò; dependentia vel ab ipsa forma, vel per formam ad terminum ipsius: sic albedo respicit propriam inhaerentiam, propter dependentiam ad subiectum: substantia materialis exigit quantitatem, ut dispositionem requisitam ad recipiendum influxum causæ naturalis materialis: elementum respicit qualitates primas & proprias, necessitate essendi, resistendi, & agendi.

Respondeo secundò; perfectio propria subiecti, ut servetur ordo essentialis prioris & posterioris: sic subiectum necessitatur ad propriam passionem physicam, ignis ad calorem ut octo: essentia Divina ad sua attributa & perfectiones & proprietates.

Excludit ergo Doctor per ly simpliciter, necessitatem secundum quid, & quæ provenit ab extrinseco, v. g. ab applicatione huius, aut illius causæ, quæ producit formam sibi connaturalem in subiecto, quamvis illa forma non sit secundum exigentiam subiecti; exempli gratiâ color in superficie, calor in aqua, ad quæ necessitatur subiectum actione causæ extrinseca.

Ita